

4. Гапєєва О.Л. Упровадження інформаційних технологій у самостійну роботу курсантів і студентів ВВНЗ – порядок організації та проведення / О.Л. Гапєєва, О.І. Кравчук // Педагогіка вищої та середньої школи : зб. наук. пр. – Кривий Ріг : КНПУ, 2012. – С. 54–58.

5. Згуровський М.З. Шляхами педагогіки комп'ютерних технологій: Перший досвід технічного університету / М.З. Згуровський, С.І. Сидоренко, Г.Д. Холмська. – К. : Наук. думка, 2003. – 188 с.

6. Коваль Т.І. Підготовка викладачів вищої школи: інформаційні технології у педагогічній діяльності : [навч.-метод. посіб.] / Т.І. Коваль. – К. : Вид. центр НЛУ, 2009. – 380 с.

7. Нецадим М.І. Концептуальні засади інформаційних технологій навчання у вищих військових навчальних закладах / М.І. Нецадим // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 1999. – № 3. – С. 62–67.

8. Пасмор Н.П. Деякі питання формування і розвитку електронного навчального середовища ВВНЗ / Н.П. Пасмор // Вища школа: науково-практичне видання. – 2008. – № 8. – С. 49–54.

9. Таушан Д.В. Інформаційно-телекомунікаційні технології як засіб індивідуалізації навчання курсантів вищих військових навчальних закладів : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Д.В. Таушан. – Хмельницький : НАДПСУ, 2003. – 203 с.

УДК 378.1+371.13

ПРАКСЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ

Олійник Н.А., к. пед. н., доцент,
завідувач кафедри фізичного виховання
Вінницький національний аграрний університет

Швець О.І., студент факультету технології виробництва
і переробки продукції тваринництва
Вінницький національний аграрний університет

У статті розкрито тлумачення науковими школами сутності праксеологічного підходу; охарактеризовано сутність і функції праксеологічного підходу, проаналізовано можливості використання праксеологічного підходу в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців аграрної галузі. Метою статті визначено розкриття сутності праксеологічного підходу та його принципів у професійній підготовці майбутніх фахівців аграрної галузі під час їхнього навчання в аграрному вищому навчальному закладі на сучасному етапі розвитку системи вищої освіти. Особливу увагу приділено аналізу можливостей використання праксеологічного підходу під час формування в суб'єктів цього процесу (викладачів вищого навчального закладу, соціальних працівників, залучених у процес професійної підготовки майбутніх фахівців, студентів) умінь визначати ефективні технології його реалізації з оптимізацією ресурсних витрат, а також умінь результативно планувати й виконувати професійну діяльність у майбутньому. З'ясовано, що праксеологічний підхід у професійній підготовці майбутніх фахівців аграрної галузі передбачає формування в суб'єктів цього процесу вмій обирати ефективні технології його реалізації з оптимізацією ресурсних витрат, а також умінь результативно планувати й виконувати фахову діяльність у майбутньому. Перспективою подальшої роботи передбачено з'ясування у випускників очікуваного результату щодо обраної професії та бажання роботодавців отримати фахівців-випускників на сучасному ринку праці.

Ключові слова: професійна підготовка, майбутній працівник аграрної галузі, праксеологічний підхід, функції праксеологічного підходу, сучасна професійна підготовка працівників аграрної галузі, студент.

В статье раскрыты толкования научных школ относительно сущности праксеологического подхода; охарактеризованы сущность и функции праксеологического подхода, проанализированы возможности использования праксеологического подхода в процессе профессиональной подготовки будущих специалистов аграрной отрасли. Целью статьи определено раскрытие сущности праксеологического подхода и его принципов в профессиональной подготовке будущих специалистов аграрной отрасли во время их обучения в аграрном высшем учебном заведении на современном этапе развития системы высшего образования. Особое внимание уделено анализу возможностей использования праксеологического подхода при формировании у субъектов этого процесса (преподавателей высшего учебного заведения, социальных работников, вовлеченных в процесс профессиональной подготовки будущих специалистов, студентов) умения определять эффективные технологии его реализации с оптимизацией

ресурсних затрат, а также умение результативно планировать и выполнять профессиональную деятельность в будущем. Выяснено, что праксеологический подход в профессиональной подготовке будущих специалистов аграрной отрасли предполагает формирование у субъектов этого процесса умения выбирать эффективные технологии его реализации с оптимизацией ресурсных затрат, а также умения результативно планировать и выполнять профессиональную деятельность в будущем. Перспективой дальнейшей работы предусмотрено выяснение у выпускников ожидаемого результата относительно выбранной профессии и желания работодателей получить специалистов-выпускников на современном рынке труда.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, будущий работник аграрной отрасли, праксеологический подход, функции праксеологического подхода, современная профессиональная подготовка работников аграрной отрасли, студент.

Oliinyk N.A., Shvets O.I. PRAXIOLOGICAL APPROACH IN THE TRAINING OF THE FUTURE SPECIALISTS OF AGRICULTURAL SECTOR

This article opened the approaches to the interpretation of scientific schools essence of the praxeological approach; described the nature and the function of the praxeological approach, analyzed the possibility of using of the the praxeological approach in the training of the future specialists of the agrarian sector. The purpose of the article is the disclosure of the praxeological approach and its principles in the training of the future specialists of the agrarian industry during their training in the agricultural higher education in the current development in the system of the higher education. Particular attention is paid to the analysis of the possibilities of using the praxeological approach in formation in the process of (the university teachers and social workers involved in the process of the training future professionals, students) ability to determine the effective technology of its implementation to optimization of the resource costs, and the ability to plan and carry out professional activities in the future. It was found that the praxeological approach in the training of the future specialists of agricultural sector involves the formation of the process of skills to choose efficient technologies for its implementation to optimization of the resource costs, and the ability to plan and carry out the professional activities in the future. The prospect of the further work provides, the expectations of the graduates to their chosen profession and the desire of the employers to get specialist in today's labor market.

Key words: professional training, future worker of the agricultural sector, praxeology approach, functions of a praxeology approach, modern training of workers of the agricultural industry, student.

Постановка проблеми. Серед важливих умов модернізації вищої освіти в Україні підготовка висококваліфікованих фахівців аграрної галузі посідає значне місце. До пріоритетів сьогодення вища освіта зараховує готовність випускника до сучасного життя, вміння прогнозувати свою майбутню діяльність, постійно професійно саморозвиватися та самовдосконалюватися. Тому однією з проблем сучасної вищої освіти є питання праксеологічного підходу до професійної підготовки студентів. Основна увага акцентується на праксеологічному підході, суть якого полягає в удосконаленні практичної діяльності з позиції максимальної доцільності. Для майбутніх аграріїв праксеологія є методологічною основою оволодіння навичками професійного функціонування в виробничому просторі, передумовою формування вмінь володіти власними діями. Сьогодні праксеологічний підхід стає невід'ємним складником освітньої галузі. Зв'язок проблеми з актуальними теоретичними і прикладними питаннями зумовлений тим, що під впливом науково-технічного прогресу відбувається істотна зміна самих підходів до професійної підготовки майбутніх фахівців. Таким чином, порушена проблема пов'язана з актуальними питаннями педагогічної теорії і практики, а саме визна-

ченням їх цілей і змісту в нових суспільно-політичних, соціально-економічних і духовно-культурних умовах як раціональним вибором праксеологічних підходів. Крім того, проблема є однією з важливих ланок у системі сучасних напрямів філософії, спрямованих на усвідомлення та глибоке осмислення сутності складних і суперечливих процесів і явищ, що супроводжують суспільний розвиток.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що проблеми праксеологічного підходу в системі вищої освіти є предметом наукового дослідження І. Колеснікової, О. Михайлової, А. Малихіна, Л. Рижко, Є. Рябухи, П. Самойленка, С. Семенової, О. Тітової, О. Уточкіної, В. Шарко, В. Федотової та ін.

Зазначимо, що науковці по-різному тлумачать суть поняття праксеологічного підходу. С. Жулькова зауважує, що сутність паракселогічного підходу полягає у зв'язку між системою знань, умінь і навичок і цінностями, які спрямовані не тільки на задоволення потреб окремих людей, а й на вирішення завдань гуманізації суспільства. Завдання паракселогічного підходу в навчанні – це набуття практичних умінь, навичок, досвіду творчої діяльності; сприяння самовираженню особистості; забезпечення зв'язку всіх елементів отриманих знань між

собою; набуття в процесі навчання знань, що формують єдину наукову картину світу [8].

А. Сингаївська наголошує, що праксеологічний вимір вищої економічної освіти сприятиме ліквідації розриву теоретичного і практичного навчання, який до цих пір має місце у вищій школі, В. Шарко обґрунтував можливість праксеологічного підходу щодо вдосконалення методичної підготовки вчителів фізики в системі безперервної освіти. На жаль, у наукових дослідженнях недостатньо розкрита проблема застосування ідей праксеології до професійної підготовки майбутніх фахівців аграрної галузі.

Постановка завдання. Метою статті є розкриття сутності праксеологічного підходу та його принципів у професійній підготовці майбутніх фахівців аграрної галузі під час їхнього навчання в аграрному вищому навчальному закладі на сучасному етапі розвитку системи вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах швидких змін техніки й технології виробництва праксеологічний підхід стає важливим складником у професійній підготовці майбутнього фахівця аграрного професією.

Однією з найважливіших особливостей вищої освіти є зростання значущості майбутнього фахівця. Сьогодні сучасний аграрій – це дослідник, здатний до наукової діяльності й постійного саморозвитку. Обравши роботу в аграрній галузі, людина хоче стати в ній професіоналом у справжньому значенні цього слова, тобто прагне діяти успішно, раціонально, результативно, ефективно. Вона є носієм наукового знання, без якого не може досягти дієвого розвитку своїх сутнісних сил, нових рубежів у пізнанні й розвитку своїх творчих здібностей і якостей, осмислити дійсність у її минулому, сьогоденні та майбутньому. Найбільш ефективно кожен дослідник може це зробити на основі праксеологічного підходу.

Праксеологія – філософська концепція діяльності, що має в цей час статус програмно-концептуального проекту. Вона розроблена Т. Котарбінським як загальна теорія організації діяльності. Тадеуш Котарбінський, экс-президент Польської академії наук, фахівець з праксеології, науки про працю, неодноразово робив спроби надати цій науці дисциплінарний статус, передусім у роботі «Трактат про гарну роботу» (перше видання – 1955).

Світова спільнота висуває до майбутніх фахівців аграрної галузі свої вимоги. По-перше, фахівець повинен володіти знаннями сучасних науково-технічних, суспільних і політичних проблем; мати здатність застосовувати природничо-науко-

ві, математичні, економічні, екологічні та агро-інженерні знання на практиці; формулювати й вирішувати інженерні, економічні, екологічні проблеми; проектувати процеси або системи відповідно до поставлених завдань. По-друге, майбутній фахівець повинен ефективно взаємодіяти з колективом, уміти застосовувати навички та вивчені методи в сільськогосподарській практиці, володіти професійною й етичною відповідальністю. Саме праксеологія може дати характеристику реальних людських можливостей, визначити його об'єктивні та суб'єктивні дії, сприяти становленню його ідеалів і цінностей, допомогти оптимізувати свою життєдіяльність і життєзабезпечення як в індивідуальному, так і в громадському, загальному плані [4, с. 34.]

Основним завданням праксеології є характеристика реальних людських можливостей, визначення об'єктивних і суб'єктивних дій, сприяння становленню ідеалів і цінностей особистості, оптимізація життєдіяльності й життєзабезпечення як в індивідуальному, так і суспільному контексті. У науковому пізнанні праксеологічна проблематика передбачає вивчення цілеспрямованої праксеологічної діяльності людей, спрямованої на перетворення природи та суспільства, відтворення продуктивних сил і суспільних відносин. Як ціннісно-цільовий орієнтир ефективної діяльності праксеологія висуває базове поняття «практична успішність», регулятивна й операціоналізуюча сила якого зумовлює потенціал праксеологічного підходу у вищій аграрній освіті – розширення базових понять прикладного рівня категоризації, що забезпечують ментальну сферу практичної діяльності поняттями інструментального характеру (засоби, методи, технології) [7, с. 149].

Зауважимо, що використання праксеологічних підходів у навчальному процесі аграрного вищого навчального закладу уможливорює підвищення ефективності процесу професійної підготовки майбутніх аграріїв, що відповідає вимогам нової освітньої парадигми й змінним соціально-економічним умовам у суспільстві. Відповідно, для організації та реалізації ефективної професійної підготовки майбутніх фахівців аграрної галузі доцільно використовувати праксеологічний підхід, який дає змогу виявити загальні закономірності й принципи раціональної фахової діяльності, шляхи та умови підвищення ефективності професійних дій і формує в студента вміння «бути практично успішним», що з праксеологічного погляду, на думку В. Поліщук, передбачає таке:

1) володіння прийомами самопізнання, що дають змогу виявити здібності й можливості, сильні та слабкі сторони власної особистості (у цьому контексті значну допомогу надають психологічні тести, самоаналіз, вивчення практичного досвіду інших людей);

2) уміння будувати й коректувати свої життєві плани і стратегії, базуючись на самопізнанні та опираючись на власні можливості й допомогу педагогів, наставників, досвідчених фахівців;

3) уміння орієнтуватися в складних ситуаціях, у яких обмаль інформації і можливий ризик, приймати рішення й діяти з урахуванням розумного ризику, базуючись на аналізі власних і чужих помилок;

4) володіння основними стратегіями діяльності в професійній сфері [7, с. 150].

Тобто реалізація праксеологічного підходу в навчальному процесі аграрних вищих навчальних закладах уможливорює формування в студентів сукупності професійно зумовлених знань, практичних умінь, що є основою успішної діяльності за рахунок свідомого вибору методів, прийомів і засобів роботи, забезпечують результативність праці, активізують творчість, спонукають до активної творчої діяльності, адже головне завдання сучасної вищої освіти полягає в тому, щоб не тільки дати професійні знання, а й підготувати фахівця, який глибоко розуміє та знає свою роль у суспільстві, вміє творчо використовувати здобуті знання на практиці, а також уміє працювати з людьми в колективі.

У працях учених виокремлено сім основних функцій праксеологічного підходу в професійній підготовці фахівців, що забезпечують зв'язок об'єктивних і суб'єктивних факторів і сприяють досягненню студентом навчальних вершин з мінімальними затратами. Базуючись на реаліях сфери аграріїв, особливостях професійної підготовки майбутніх фахівців аграрної сфери, вважаємо за доцільне виокремити основні функції: системну, компетентнісну, особистісно зорієнтовану, діяльнісну, тезаурусну й технологічну.

Системна функція праксеологічного підходу дає змогу уявити об'єкт вивчення як систему з усіма її зв'язками, розглядати й аналізувати досліджуваний об'єкт як систему з усіма наявними їй зв'язками і на цій основі запропонувати цілісну схему успішного управління такою системою. Компетентнісна функція зорієнтована на практичні результати, досвід особистої діяльності, вироблення ставлень, що зумовлює принципові зміни в організації навчання, стає спрямованою на розвиток конкретних цін-

ностей і життєво необхідних знань і вмінь студентів. Упровадження компетентісного підходу передбачає обов'язкове прогнозування результативного складника змісту, що вимагає адекватних змін у системі оцінювання навчальних досягнень. Особистісно зорієнтована функція проявляється в усвідомленні індивідуальності студента, його самоцінності, неповторності як людини, його розвитку не як колективного суб'єкта, а насамперед як індивіда з неповторним суб'єктивним досвідом, сукупністю психічних, культурологічних рис. Особистісно зорієнтоване навчання має забезпечити розвиток і саморозвиток особистості, виходячи з виявлення її індивідуальних особливостей як суб'єкта пізнання та предметної діяльності. Діяльнісна функція праксеологічного підходу уможливорює особистісний розвиток студента, сприяє позитивній мотивації до пізнавальної діяльності, формує критичність мислення, стимулює опанування студентами системи знань, необхідних для подальшої професійної роботи. Тезаурусна функція вказує, що той, хто навчається, володіючи термінологією в конкретній професійній діяльності, дає можливість студенту відкривати та впроваджувати нові наукові здобутки. Технологічна функція праксеологічного підходу проявляється в можливостях визначення оптимальних педагогічних технологій, спрямованих на розвиток професійної компетентності майбутніх фахівців-аграріїв.

Реалізація функцій праксеологічного підходу в професійній підготовці майбутніх працівників аграрної галузі сприяє актуалізації й реалізації таких його характеристик, як «ефективність», що передбачає досягнення високого результату з мінімальними ресурсними витратами, «результативність» – співвідношення поставленої мети й досягнутого результату та «оцінка», що характеризує ту чи іншу дію з позиції її ефективності й результативності.

Основна ідея праксеологічного підходу полягає у вимозі органічного поєднання теоретичного руху думки і практичної дії й зумовлює потенції головної продуктивної сили, притаманні в реальному життєвому процесі у вигляді наростаючої працездатності, творчої діяльності, активності, рівні знань, виробничого досвіду, працьовитості, діловитості й раціональної, цілеспрямованої та доцільної діяльності в системі суспільного виробництва. Можна припустити, що праксеологічний підхід виникає в процесі боротьби двох тенденцій: прагнення до побудови якомога більш осяжного, замкнутого в собі й розвивається за струнким логічним планом цілого загаль-

ного суспільного знання, з одного боку, а з іншого – прагнення до охоплення якомога більш багатого матеріалу конкретних факторів діяльності. Оскільки праксеологічний підхід формує дві сторони відносин – знання й діяльність, між ними є протиріччя і єдність, які й повинні враховувати майбутні фахівці аграрної галузі.

Сутність праксеологічного підходу в професійній підготовці фахівців аграрної галузі полягає в організації найбільш раціональної й оптимальної діяльності учасників освітнього процесу, що забезпечує ефективне досягнення поставлених цілей навчання й особистісного формування; формування готовності до вдосконалення майбутньої професійної діяльності з орієнтацією на максимальну цілевідповідність. Науково-технічна революція призводить до зростання ролі знання та освіти. Дослідниками обґрунтовано думку, що освіта сьогодні є однією з найважливіших умов виконання намічених перетворень, хоча невирішених проблем тут ще досить багато. Варто зазначити, що знання, що виражає реальність, справжній стан речей, потрібно розглядати й у формі, в якій воно здійснюється в голові конкретного індивіда, діючої людини, і у формі соціально-історичного процесу розвитку знань. Конкретно-історичний характер основ знань, зміна логічної структури системи знань у процесі розвитку науково-технічної революції, соціальних і культурних процесів у системі дійсності, що відбуваються, є важливою передумовою збільшення інтелектуального потенціалу суспільства, і цей процес має бути керованим, оскільки суспільство зобов'язане гарантувати кожній молодій особистості умови для максимальної реалізації її тимчасового покликання. Водночас майбутні фахівці аграрної галузі повинні враховувати, що наявна система освіти поки ще не повною мірою відповідає інтелектуальним потребам суспільства. Це стосується як методів викладання, так і вибору предметів, що вивчаються. Фактично в педагогіці ми не вийшли за рамки традиційного емпіризму. Більше того, зважаючи на зростаючий обсяг знань, належний відбір предметів викладання стає все більш складною й відповідальною справою. Дослідники відзначають, що в цей час засвоюється близько 10% знань, а якщо виділити ту частину, яка відводиться на практику, то цей показник буде ще меншим.

Для праксеології особливим є поняття «дія» як основа будь-якої діяльності. Дієвий напрям загальної тенденції в еволюції наукового знання є важливою передумовою

у вивченні об'єктивної реальності, в доведенні вивчення світу до логічно завершеної системи, коли окремі глобальні проблеми повинні бути самі приведені у взаємний зв'язок між собою й утворити єдину універсально-глобальну проблему, об'єктом розроблення якої буде весь світ як єдність у різноманітті. Ідеться в цьому випадку про універсальний зв'язок речей, трудову діяльність і навчання і про необхідність досягти спільності в управлінні ними. Водночас майбутні фахівці повинні враховувати, що процес отримання необхідних знань не обмежується лише розвитком інтелекту, а повинен бути спрямований і на пізнання навколишнього світу, чуттєвих переживань, на те, щоб отримані знання впровадити в майбутню трудову діяльність, сформулювати при цьому праксеологічний підхід до земних реальностей, щоб отриманні знання перетворилося на безпосередню продуктивну силу, в уміння, дію і майстерність людини. Т. Котарбінський розглядає дію з праксеологічних позицій: «Діяти осмислено означає усвідомлено змінити дійсність; це прагнути до певної мети в конкретних умовах за допомогою відповідних засобів, щоб наявні умови інтегрували в такі, що відповідають поставленим цілям; це вказує на те, що необхідно залучити в дійсність фактори, результатом яких є перехід від системи визначення початкових умов до системи визначення кінцевих цілей. Дії, які ми плануємо здійснити, ви-магають троякого здійснення: 1) визначення мети (цілепокладання); 2) визначення умов, що стосуються дійсності; 3) визначення засобів, адекватних як поставленій меті, так й існуючій дійсності. Мета, умови та засоби – це три елементи практичної діяльності» [2, с. 58].

У професійній підготовці майбутніх фахівців аграріїв праксеологічний підхід є співвідношенням знань і практики професійної діяльності, які розглядаються в єдності. Поєднання теоретичних знань про правильність виконання дії та безпосередньо правильне виконання практичної дії забезпечують успішність діяльності. Практичне підход передбачає ретельну підготовку планування й проектування професійної діяльності та здійснення дій. Проектування полягає в обдумуванні дій, очікуваних продуктів і результатів з позицій певних умов, необхідних для їх виконання й отримання. Тоді як планування дій має бути конкретним і точним і поєднуватися з метою, визначенням ближньої й подальшої мети.

Праксеологічний підхід у професійній підготовці майбутніх фахівців аграрної галузі має багатий потенціал у вирішенні

проблеми організації навчального процесу студентів, що проявляється як у розвитку особистості студента, так і в пошуку нових способів забезпечення збагачення змісту наукових предметних сфер і вдосконалення практико-орієнтованих технологій.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, праксеологічний підхід у професійній підготовці майбутніх фахівців аграрної галузі передбачає формування в суб'єктів цього процесу (викладачів вищої навчальної заклади, соціальних працівників, задіяних до професійної підготовки майбутніх фахівців, студентів) умінь обирати ефективні технології (зміст, форми, методи й засоби) його реалізації з оптимізацією ресурсних витрат, а також умінь результативно планувати й виконувати фахову діяльність у майбутньому. Практико-орієнтований підхід у професійній підготовці майбутніх фахівців аграрної галузі дає змогу з більшою ефективністю реалізувати методичні можливості навчальних предметів у досягненні суспільно й особистісно значущих цілей навчання, поставлених суспільством перед середньою ланкою освіти.

Щодо перспектив подальшого розвитку цієї проблеми, то, на наш погляд, було б цікавим і корисним із практичного погляду з'ясувати, чи збігаються очікування випускників щодо обраної професії й бажання роботодавців отримати фахівців-випускників на сучасному ринку праці.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Авалуева Н.Б. Практико-орієнтований підхід до розуміння результативності та ефективності виховної діяльності / Н.Б. Авалуева // *Воспитание. Научные дискуссии и исследования* : сб. науч. тр. / под ред. Е.В. Титовой. – СПб. : Издательство РГПУ им. А.И. Герцена, 2005. – С. 121–127.
2. Болюбаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти : [навч. посіб. для слух. закл. підвищ. кваліф. с-ми вищ. освіти] / Я.Я. Болюбаш. – К. : ВВП «КОМПАС», 1997. – 64 с.
3. Зуев П.В. Практико-орієнтований підхід до вирішення проблеми підвищення ефективності навчання / П.В. Зуев // *Педагогическое образование и наука*. – 2008. – № 3. – С. 7–15.
4. Колесникова И.А. Педагогическая праксеология : [учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений] / И.А. Колесникова, Е.В. Титова. – М. : Издат. центр «Академия», 2005. – 256 с.
5. Котарбинський Т. Избранные произведения / Т. Котарбинський. – М. : Издательство иностранной литературы, 1963. – 916 с.
6. Котарбинський Т. Развитие праксиологии / Т. Котарбинський // *Польское обозрение*. – 1962. – № 12. – С. 15–27.
7. Поліщук В.А. Практико-орієнтований підхід як інноваційна основа вдосконалення професійної підготовки майбутніх соціальних працівників / В.А. Поліщук // *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Педагогіка. Соціальна робота»* / гол. ред. І.В. Козубовська. – Ужгород : Видавництво УжНУ «Говерла», 2014. – Вип. 32. – С. 148–150.
8. Яремчук Н.В. Педагогічна підготовка у професійній освіті фахівців економічних спеціальностей / Н.В. Яремчук // *Вісник Львівського університету. Серія «Педагогіка»*. – Львів, 2013. – Вип. 29. – С. 19–26.

УДК 378

ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ

Погорелова Т.Ю., аспірант,
викладач кафедри педагогіки та іноземної філології
Харківський національний економічний університет

У статті порушено проблему формування гуманістичного типу особистості майбутнього фахівця. Стаття аналізує походження та характеристики категорії «цінність», визначає роль освіти у формуванні ціннісних орієнтацій майбутніх фахівців, зокрема професійної відповідальності, визначає шляхи формування ціннісних орієнтацій майбутніх фахівців засобами освіти, розглядає особливості ціннісного підходу до розвитку професійної відповідальності майбутніх менеджерів.

Ключові слова: цінності, ціннісні орієнтації, ціннісний підхід, професійна підготовка, професійна відповідальність.

В статті затронута проблема формування гуманістичного типу особистості майбутнього фахівця. Стаття аналізує походження та характеристики категорії «ценность», визначає роль освіти у формуванні ціннісних орієнтацій майбутніх фахівців засобами освіти, розглядає особливості ціннісного підходу до розвитку професійної відповідальності майбутніх менеджерів.